

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **K.N.**, zastoupené JUDr. Milanem Paláčkem, advokátem se sídlem Praha 1, Národní 27, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 8. 2010, č. j. 61 Az 90/2007 - 101, ve znění opravného usnesení ze dne 22. 10. 2010, č. j. 61 Az 90/2007 – 118,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 8. 2010, č. j. 61 Az 90/2007 - 101, ve znění opravného usnesení ze dne 22. 10. 2010, č. j. 61 Az 90/2007 – 118, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 2. 9. 2007, č. j. OAM-1-681/VL-07-08-2007 (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalovaný zamítl žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a to z důvodu, že neuvádí skutečnosti svědčící pro závěr, že by mohla být v zemi původu vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo § 14a zákona o azylu.

Rozhodnutí žalovaného napadla žalobkyně u Krajského soudu v Ostravě žalobou, který ji rozsudkem ze dne 30. 10. 2008, č. j. 61 Az 90/2007 - 24, zamítl. Tento rozsudek byl (ke kasační stížnosti žalobkyně) zrušen Nejvyšším správním soudem, a to rozsudkem ze dne 14. 7. 2009, č. j. 2 Azs 22/2009 - 69, a věc byla krajskému soudu vrácena k dalšímu

řízení. Důvodem bylo zjištění, že krajský soud žalobu věcně projednal, ačkoliv k tomu nebyla způsobilá; krajský soud byl proto zavázán vést žalobkyni k odstranění vad jejího podání dle § 37 odst. 5 soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."). Krajský soud ve věci nově rozhodl usnesením ze dne 20. 8. 2010, č. j. 61 Az 90/2007 - 101, ve znění opravného usnesení ze dne 22. 10. 2010, č. j. 61 Az 90/2007 – 118, kterým žalobu odmítl. V odůvodnění tohoto usnesení konstatoval, že usnesením ze dne 2. 11. 2009, č. j. 61 Az 90/2007 – 75, byla žalobkyně vyzvána k odstranění vad žaloby ze dne 11. 9. 2007 a byla poučena, v jakém směru je nutné žalobu doplnit a opravit a že v případě neodstranění vad ve stanovené lhůtě, bude její žaloba odmítnuta, pokud nebude možno pro tento nedostatek v řízení pokračovat. Žalobkyně si však uvedenou výzvu na své tehdejší adrese nevyzvedla a nikterak na ni nereagovala. Krajský soud proto konstatoval, že mu nezbylo než žalobu odmítnout, neboť v řízení nebylo možno pokračovat, a to z důvodu, že žalobkyně ani po uvedené výzvě nevymezila žalobní body ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Usnesení napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka") kasační stížností, opírající se o důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), b), e) s. ř. s. Z obsahu kasační stížnosti i samotné povahy napadeného soudního rozhodnutí je nicméně zřejmé, že stěžovatelkou může být toliko tvrzen kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný dopadá právě na tvrzenou nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí žaloby. Jak vyplývá z judikatury, pod tímto důvodem kasační stížnosti v podobě nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení se fakticky skrývají i další důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s. Z povahy věci je vyloučen jen důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je nicméně věcí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nezakládá proto nedostatek návrhu. K tomu srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2002 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS (všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatelka v kasační stížnosti především uvedla, že v záhlaví usnesení je osoba žalobkyně označena jménem *N.* K., namísto správného *N.* K.; stěžovatelka má proto pochybnosti, zda se usnesení krajského soudu skutečně týká její osoby. Dále stěžovatelka namítá nepřezkoumatelnost usnesení krajského soudu, neboť z něj není patrné, na jakou adresu a v jaké době jí měla být doručována výzva k odstranění vad žaloby ze dne 2. 11. 2009. Stěžovatelka uvádí, že již delší dobu bydlí na adrese *P. 10, V O. 520/4*, a to s výjimkou doby, kdy byla na dovolené a doby, kdy byla nemocná. Svou poštovní schránku má řádně označenou, a proto bylo možné jí poštovní zásilku či oznámení o uložení zásilky do ní vhodit; k tomu však nedošlo. Dále upozorňuje, že jí byl usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 1. 2009, č. j. 61 Az 90/2007 – 38, ustanoven zástupce z řad advokátů. Stěžovatelka proto důvodně předpokládala, že soudem bude doručováno tomuto zástupci; to se však taktéž nestalo.

Stěžovatelka tak dovozuje, že jí zřejmě měla být výzva k odstranění vad žaloby doručena fikcí, avšak namítá, že nemohly být splněny její podmínky. K tomu, aby mohly účinky fikce doručení, jako výjimečného právního nástroje, nastoupit, musí být splněny všechny zákonné náležitosti. Základním požadavkem občanského soudního řádu při náhradním doručení je, že se adresát v místě doručování zdržoval v době, kdy bylo

doručování uskutečňováno. Povinnost prokázat, že se v místě doručování nezdržovala, leží přitom na stěžovatelce. Stěžovatelka však tyto skutečnosti nemůže prokazovat, neboť z napadeného usnesení není zřejmé, na jakou adresu a v jaké době jí byla písemnost doručována. Je tak přesvědčena, že nemohlo dojít k účinnému doručení písemnosti. V důsledku špatné interpretace právních předpisů byla stěžovatelce upřena možnost domáhat se svých práv u nezávislého a nestranného soudu; tím došlo k porušení čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že popírá její oprávněnost a navrhuje její zamítnutí.

Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je kasační stížnost nepřípustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. K interpretaci uvedeného ustanovení se vyslovil Ústavní soud v nálezu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05 (dostupný z http://nalus.usoud.cz), v němž uvedl, že smyslem a účelem citovaného ustanovení je to, aby se Nejvyšší správní soud nemusel znovu zabývat věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor na výklad hmotného práva závazný pro nižší soud vyslovil, a to v situaci, kdy se nižší soud tímto právním názorem řídil. Směřuje-li tedy kasační stížnost proti rozhodnutí, jímž krajský soud rozhodl poté, kdy jeho rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem, je kasační stížnost přípustná jednak stran právní otázky, kterou se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť toho vzhledem k důvodu zrušení rozhodnutí krajského soudu nebylo třeba či to dokonce ani nebylo možné; dále je kasační stížnost přípustná, opírá-li se o námitku, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu stran právní otázky, kterou Nejvyšší správní soud posuzoval (čítaje v to i relevantní skutkové okolnosti rozhodné pro posouzení právní otázky). Jiné, než shora uvedené, stížní důvody nemohou být meritorně projednány (viz též usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2008, č. j. 2 Afs 26/2008 - 119).

Zdejší soud dospěl k závěru, že právě projednávaná kasační stížnost je ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. přípustná, neboť se dotýká právních otázek, kterými se Nejvyšší správní soud v předchozím rozhodnutí nezabýval, neboť nebyly předmětem předchozí kasační stížnosti.

Po shledání přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou, zda stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky a je tedy přijatelná ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. Vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany se zdejší soud podrobně věnoval v řadě svých rozhodnutí, např. v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, případně v usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57, dostupném z www.nssoud.cz. V rozhodnutí posledně zmiňovaném dospěl k závěru, že *„případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet*

i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti." Právě taková zásadní pochybení procesního charakteru Nejvyšší správní soud zjistil v daném případě v postupu krajského soudu; kasační stížnost proto posoudil jako přijatelnou.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 1, věty první s. ř. s.

Úvodem Nejvyšší správní soud předesílá, že namítané nesprávné označení stěžovatelky v záhlaví napadeného usnesení, kdy byla označena jako *N.* K., představuje typickou chybu v psaní, kterou již ostatně krajský soud opravil opravným usnesením ze dne 22. 10. 2010, č. j. 61 Az 90/2007 – 118. Za situace, kdy se chyba v psaní týkala pouze jména stěžovatelky, zatímco její příjmení bylo uvedeno správně, byla označena správným datem narození a taktéž napadené rozhodnutí bylo v záhlaví usnesení specifikováno správným datem vydání a číslem jednacím, nelze hovořit o tom, že by byly dány jakékoli pochybnosti o identifikaci stěžovatelky a o tom, jestli se usnesení krajského soudu vůbec týká její osoby. Tato kasační námitka je tedy nedůvodná.

Za klíčovou považuje Nejvyšší správní soud námitku stěžovatelky, ve které se dovolává toho, že jí byl krajským soudem ustanoven pro řízení o (předchozí) kasační stížnosti zástupcem advokát JUDr. Milan Paláček; proto se důvodně domnívala, že jí bude nadále veškerá korespondence zasílána prostřednictvím tohoto zástupce; což se však nestalo.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud ověřil, že poté, co byla věc vrácena k řízení zpět krajskému soudu (po zrušení jeho předchozího rozsudku ze dne 30. 10. 2008, č. j. 61 Az 90/2007 – 24, rozsudkem zdejšího soudu ze dne 14. 7. 2009, č. j. 2 Azs 22/2009 – 69), vydal krajský soud dne 2. 11. 2009 usnesení, č. j. 61 Az 90/2007 – 75, kterým stěžovatelku vyzval, aby *prostřednictvím svého právního zástupce* ve lhůtě patnácti dnů od doručení doplnila a upřesnila svoje podání ze dne 11. 9. 2007; zároveň ji poučil, že pokud tak ve lhůtě neučiní a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud její žalobu odmítne. Krajský soud zjevně vycházel z toho, že stěžovatelka není po zrušení předchozího rozsudku zastoupena (i přes výše zvýrazněnou dikci zakomponovanou do výzvy k odstranění vad žaloby, která se jeví poněkud zmatečnou), a proto toto usnesení doručoval přímo na adresu jejího bydliště *P. 10, O. 83/15*. Na této adrese nebyla stěžovatelka dne 9. 12. 2009 zastižena. Na zadní straně obálky byla vyznačena poznámka „*odstěhován*". Jelikož nebylo možno zanechat v místě výzvu k vyzvednutí písemnosti, byla vrácena zpět soudu. Dne 10. 12. 2009 byla, v souladu s § 49 odst. 2 občanského soudního řádu ve spojení s § 64 s. ř. s., na úřední desce soudu vyvěšena výzva k vyzvednutí zásilky. Desátého dne od vyvěšení výzvy na úřední desce soudu se usnesení krajského soudu stalo pravomocným. V květnu 2010 činil krajský soud zjištění stran aktuálního pobytu stěžovatelky. Z přípisu Služby cizinecké policie ze dne 19. 5. 2010, č. j. CPPH-9586-1/ČJ-

2010-60, bylo zjištěno, že stěžovatelka naposledy v žádosti o vízum uvedla adresu *P. 10, V O. 520/4*. Na tuto adresu se tedy krajský soud pokusil znovu stěžovatelce doručit výzvu k odstranění vad žaloby. Stěžovatelka nebyla na této adrese zastižena, a proto jí byla dne 26. 5. 2010 zanechána výzva k vyzvednutí písemnosti; uloženou písemnost si však na poště nevyzvedla. Vzhledem k tomu, že bylo soudem zakázáno vkládat písemnost do schránky, byla dne 9. 6. 2010 zaslána zpět krajskému soudu, který výzvu k jejímu vyzvednutí opět vyvěsil dne 10. 6. 2010 na své úřední desce. Následně krajský soud vydal dne 20. 8. 2010 usnesení, č. j. 61 Az 90/2007 – 101, kterým žalobu odmítl. Napadené usnesení o odmítnutí žaloby bylo doručováno stěžovatelce na adresu *P. 10, V O. 520/4*, kde si jej dne 31. 8. 2010 převzala.

Z uvedeného je zřejmé, že se krajský soud pokoušel doručovat stěžovatelce výzvu k doplnění žaloby několikrát, a to postupně nejdříve na adresu *P. 10, O. 83/15*, odkud se stěžovatelka odstěhovala, a poté na adresu *P. 10, V O. 520/4*, kde si stěžovatelka v úložní době u poštovního doručovatele písemnost nevyzvedla. Z postupu krajského soudu je tedy nepochybné, že se pokoušel o odstranění vad žaloby a teprve po dvou marných pokusech rozhodl o jejím odmítnutí. Potud mu v této snaze nelze nic vytýkat. Nicméně v daných souvislostech, a v kontextu námitky stěžovatelky, že jí byl již dne 9. 1. 2009 krajským soudem ustanoven (pro řízení o předchozí kasační stížnosti) zástupcem advokát a že se tak domnívala, že bude nadále doručováno jemu, je nutno konstatovat, že krajský soud pochybil už v tom, že výzvu k odstranění vad žaloby ze dne 2. 11. 2009 zasílal k rukám stěžovatelky, a nikoliv k rukám jejího zástupce – advokáta JUDr. Milana Paláčka. Na tuto procesní situaci zcela dopadá recentní judikatura Nejvyššího správního soudu, ze které se podává, že *„[u]stanoví-li v řízení o kasační stížnosti krajský soud účastníku řízení zástupce (§ 105 odst. 2 ve spojení s § 35 odst. 8 s. ř. s.), takto ustanovený advokát zastupuje účastníka i v dalším řízení o žalobě před krajským soudem poté, co bylo původní rozhodnutí krajského soudu Nejvyšším správním soudem zrušeno.“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2010, č. j. 4 Azs 6/2010 – 42, publikovaný pod č. 2081/2010 Sb. NSS, na který se v podrobnostech odkazuje). *Ratio decidendi* tohoto řešení spočívá v uplatnění principu právní jistoty a legitimního očekávání účastníků řízení. Vzhledem k tomu, že krajský soud postupoval v rozporu s uvedenými právními závěry a doručoval přímo k rukám stěžovatelky, porušil § 42 odst. 2 s. ř. s., podle kterého soud doručuje pouze zástupci, má-li jej účastník řízení, ledaže by byl účastník povinen v řízení osobně něco vykonat – pak bylo by nutno doručovat i jemu (o takový případ se však v dané věci nejedná). Krajský soud svým postupem rovněž upřel stěžovatelce právo domáhat se ochrany svých práv u nezávislého a nestranného soudu. Lze se jistě důvodně domnívat, že pokud by krajský soud doručoval výzvu k odstranění vad žaloby přímo k rukám zástupce stěžovatelky, byly by vady žaloby ve stanovené lhůtě odstraněny a krajský soud by byl povinen věc projednat meritorně v mezích žalobních bodů.

Pokud jde o další námitku stran nepřezkoumatelnosti usnesení krajského soudu pro nedostatek důvodů, neboť z odůvodnění usnesení není zřejmé, v které době a na jakou adresu krajský soud stěžovatelce písemnost doručoval, i ta je důvodná, ačkoliv s ohledem na vyslovené závěry o tom, že vůbec nemělo být doručováno přímo stěžovatelce, nýbrž jejímu zástupci, je její význam okrajový. Nejvyšší správní soud proto jen stručně konstatuje, že i v případě odmítnutí žaloby je nutno usnesení pečlivě a náležitě odůvodnit, a to především s důrazem na osvětlení důvodů, které soud vedly k takovému postupu. V daném případě tedy měl být popsán procesní postup soudu, který se pokoušel o

doručení výzvy k odstranění vad žaloby postupně na dvě adresy, a tyto doručovací pokusy měly být zakotveny v čase. Prosté konstatování, že *„[ž]alobkyně si uvedenou výzvu na tehdejší adrese svého pobytu nevyzvedla“* proto nemůže postačovat. V podrobnostech srov. analogicky například nález Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, dostupný z http://nalus.usoud.cz.

Závěrem již Nejvyšší správní soud pouze upozorňuje stěžovatelku, že právní úprava doručování v občanskému soudním řádu doznala od 1. 7. 2009 podstatných změn (zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony). Za této nové právní úpravy probíhalo i nyní posuzované doručování ze strany krajského soudu stěžovatelce. Argumentace tím, zda se v místě a čase doručování stěžovatelka zdržovala či nikoliv je bezpředmětná, neboť nová právní úprava doručování již s touto konstrukcí vůbec nepracuje; ta k procesní obraně adresáta písemnosti zavádí institut neúčinnosti doručení (§ 50d občanského soudního řádu).

Z uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud naznal, že jsou naplněny kasační důvody ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., a proto mu nezbylo, než napadené usnesení krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí ve věci (§ 110 odst. 2, věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. prosince 2010

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu